

קורס חשיפה ללימודים אקדמיים – אתגרי המדיניות הציבורית

תקציר:

קורס זה מציע לתלמידים היכרות עם התחום המרתק של מדיניות ציבורית. במהלך הקורס, התלמידים ייחשפו לתהליכים של עיצוב ויישום המדיניות ולגורמים השונים המעורבים בכך: ממשלה, ארגונים פרטיים, ארגוני מגזר שלישי ותקשורת. הקורס יתמקד במגוון תחומים המשפיעים על חיי האזרחים כגון אתיקה, שלטון מקומי, חברה אזרחית, ספורט, הגירה, רווחה וביטחון. בנוסף, הקורס יתמקד בחשיבות של מעורבות אזרחית ובאופן שבו יכולים אזרחים לתרום לעיצוב המדיניות הציבורית.

הקורס יועבר בהתנדבות על ידי סגל המחלקה למנהל ומדיניות ציבורית מהמכללה האקדמית ספיר.

המשתתפים בקורס יקבלו 2 נקודות זכות שייחשבו להם כקרדיט אקדמי במידה ויחליטו להירשם לתואר ראשון במחלקה למנהל ומדיניות ציבורית או בכל מחלקה אחרת במכללה האקדמית ספיר.

עלות הקורס: 100 ש"ח למשתתף

תאריכי הקורס: 1.12.24-23.2.25

מועדי ההרצאות: ימי א', 19:00-20:30

מיקום: בית הלוחם ב"ש, כיתה מס' 1

טבלת הקורס:

תאריך ההרצאה	שם המרצה	נושא ההרצאה
1.12	מולי בנטמן	אתה מפוטר: הפוליטיקה כמופע ריאליטי
8.12	אורי לב	ילד אסור, ילד מותר: אתיקה ומדיניות ציבורית
15.12	דגנית אופק	גם תורת המשחקים התייצבה למילואים
22.12	אנה חזן	מה עושים שם בעירייה?
29.12	אורנא נחמני	החברה האזרחית: המנוע השקט של הדמוקרטיה
05.01	רונית מילר	פסיכולוגיה חיובית בעולם העבודה
12.01	נטע שר הדר	מבט על התפתחות ביקורת המדינה בישראל
19.01	יעלה רענן	קפיטליזם של מעקב: כאשר הצרכן הופך למצרך, והאדם למשתמש...
26.01	עדו נבו	ספורט ופוליטיקה
02.02	שמעון בלום	בין עצמאים לשכירים: הפרילנסרים ומעמדם בדיני עבודה וביטחון סוציאלי בישראל
09.02	ארז צפדיה	התיישבות וביטחון, הילכו השניים יחדיו? מחשבות בעקבות 7 באוקטובר
16.02	סיגל נגר-רון	מי מפחד מפמיניזם?
23.02	יורם עידה	עובדים בארץ זרה: מדיניות ההגירה של מדינת ישראל בעשורים האחרונים

פירוט השיעורים:

שיעור ראשון: 1.12.24

שם ההרצאה: אתה מפוטר, הפוליטיקה כמופע ריאליטי

המרצה: ד"ר מולי בנטמן

תקציר:

במפגש נבחן את השינויים שהתחוללו בפוליטיקה דרך השוואה בין הדמות האידיאליסטית של הנשיא ג'וזיה ברטלט מ"הבית הלבן" לבין המנהיג הציני פרנסיס אנדרווד מ"בית הקלפים". נדון בהשפעת תרבות הפופ והריאליטי על התפיסה הציבורית של מנהיגות ופוליטיקה, ובשאלת הקריסה של ערכים דמוקרטיים ועלייתה של פוליטיקה המבוססת על מניפולציות ויחסי ציבור.

המפגש יעסוק בהפיכת הפוליטיקה למופע ריאליטי, שבו דימוי ותמרונים תקשורתיים חשובים יותר מהאידיאולוגיה או המדיניות. דרך בחינת השפעת תוכניות כמו "המתמחה" ושימוש בביטויים כמו "אתה מפוטר", ננתח כיצד המנהיגים הפכו לדמויות טלוויזיוניות המוכרות דרך פרובוקציות וסנסציות. נבחן את ההשפעות של תופעת הריאליטי על הפוליטיקה העכשווית, כולל תפיסת הציבור את הפוליטיקאים וההשלכות של ניהול מדינות כמו מופע בידור.

—
שיעור שני: 8.12.24

שם ההרצאה: ילד אסור, ילד מותר: אתיקה ומדיניות ציבורית

המרצה: ד"ר אורי לב

תקציר:

בהרצאה זו נדון יחדיו בשאלות של מוסר והקשר שלהם למדיניות ציבורית. נעסוק בסוגיות כגון: האם ראוי שהמדינה תחייב אזרחים להתחסן? לגליזציה של סמים קלים, הפללת לקוחות זנות, האם להתיר המתות חסד? האם יש הצדקה לכך שהימורים אסורים? האם זה מוסרי לעשות ניסויים בבעלי חיים? האם יש להעניק זכות ההצבעה לישראלים הגרים בחו"ל? מדוע לא לחייב אזרחים להצביע בבחירות? האם ראוי שהמדינה תגביל ילודה לאור שינויי האקלים? האם המדינה צריכה לאפשר לאנשים לבחור את מין הילוד. צבע עיניים, תכונות ועוד? הדיון יכלול מבט מעמיק על חלק מהסוגיות, וכיצד יש לגשת לשאלות כאלו.

שיעור שלישי: 15.12.24

ההרצאה: גם תורת המשחקים התייצבה למילואים

המרצה: ד"ר דגנית אופק

תקציר:

"באנו למילואים, חשבנו עושים חיים..." (החלונות הגבוהים, 1967). נחמד, אבל שרק מישהו אחר יעשה את "החיים" האלו. לפי תורת המשחקים, כאשר מדובר בקבוצה גדולה ונדרשת פעולה הכרוכה בעלות אישית, כל פרט רציונלי יעדיף להיות "טרמפיסט" – ולתת לאחרים לבצע את המשימה, כלומר, לא להיות פראיר. דרך דילמת האסיר, בה נפתח את השיעור, נבין מדוע לכאורה לא כדאי לשתף פעולה וכולם יעדיפו להישאר בבית. אז איך בכל זאת, ב-7.10.2023, ההתייצבות למילואים עלתה על 100%? למשחקים פתרונים, ואת זה נחקור במהלך השיעור.

שיעור רביעי: 22.12.24

שם ההרצאה: מה עושים שם בעירייה?

המרצה: גב' אנה חזן

תקציר:

במפגש נעסוק בתפקידה המרכזי של הרשות המקומית כזרוע ביצועית של המדינה, תוך הדגשת יתרונותיה בהשוואה למשרדי הממשלה באספקת שירותים לתושבים. תחומי האחריות המרכזיים כוללים חינוך, רווחה, תחבורה, מים וביוב, ניקיון, שירותי דת ועוד. כמו כן, הרשות המקומית מספקת שירותים חיוניים לעסקים, כמו הנפקת אישורי רישוי, המשפיעים ישירות על הפיתוח המקומי. למעשה, הרשות מלווה את חיינו מהלידה ועד הקבורה, ומתפקדת כשחקן משמעותי בחיי היומיום של התושבים. בנוסף, הרשות ממלאת תפקיד חשוב בדמוקרטיה המקומית, שכן ראש הרשות וחברי המועצה נבחרים בבחירות כלליות על ידי התושבים.

שיעור חמישי: 29.12.24

שם ההרצאה: החברה האזרחית: המנוע השקט של הדמוקרטיה

המרצה: גב' אורנא נחמני

תקציר:

בואו להכיר את עולמה המרתק של החברה האזרחית – המרחב הדינמי שבין הממשלה והשוק הפרטי. נלמד על המגוון העשיר של הארגונים והקבוצות המעצבים את חיינו, כולל תנועות חברתיות, איגודים מקצועיים, ארגוני צדקה, ארגונים לשינוי חברתי, שימור טבע, קהילות דתיות, קבוצות מגדר ותרבות, מועדוני ספורט ותקשורת המונים. החל מארגוני מתנדבים ועד תנועות חברתיות, ומאיגודים מקצועיים ועד קבוצות תרבותיות – נגלה את תפקידה החיוני של החברה האזרחית בדמוקרטיה מתפקדת, ונבין את ההבדל בינה לבין המגזר השלישי. הצטרפו לדיון מעמיק על כוחה של ההתארגנות האזרחית ותרומתה המשמעותית לחברה.

שיעור שישי: 5.1.25

שם ההרצאה: פסיכולוגיה חיובית בעולם העבודה

מרצה: גב' רונית מילר

תקציר:

כחלק מהבניית זהותו התעסוקתית של האדם הבוגר, נשאלת לא אחת השאלה מהן החוזקות שלנו? הפסיכולוגיה החיובית מזמנת אותנו לבחון ולמנף זאת בעולם העבודה. ההרצאה תעסוק בהיכרות עם זרם הפסיכולוגיה החיובית והדרכים לבחון את החוזקות שלנו בהקשר התעסוקתי.

שיעור שביעי: 12.1.25

שם ההרצאה: מבט על התפתחות ביקורת המדינה בישראל

מרצה: ד"ר נטע שר הדר

תקציר:

מאז התפתחותה של המדינה הדמוקרטית המודרנית, והקמתו של מוסד הביקורת הציבורית, חלו שינויים מרחקי לכת בתפקידה של ביקורת המדינה. חלק מן השינויים המדוברים הינם אוניברסאליים אך חלקם האחר קשורים במציאות הישראלית מחד גיסא ובדמותם של מבקרי המדינה השונים מאידך גיסא.

בעידן של משבר חברתי-פוליטי שינויים אלה מעלים שאלות על תפקידו של מבקר המדינה כשומר סף ועל הנשיאה באחריות של הדרג המינהלי והפוליטי להגדרתו. במפגשנו הקצר נדון בתפקידו של מבקר המדינה, בהתפתחויות שחלו בו ועל הדיון סביבם.

שיעור שמיני: 19.1.25

שם ההרצאה: קפיטליזם של מעקב: כאשר הצרכן הופך למצרך, והאדם למשתמש...

מרצה: ד"ר יעלה רענן

תקציר:

ההרצאה ממוקמת בתוך התחום האקדמי של חברה וכלכלה, שבו אנו בוחנים את ההשלכות החברתיות של המערכות וההחלטות הכלכליות בתוכן אנו חיים. אחד הנושאים הבולטים בתחום זה הוא קפיטליזם של מעקב – מודל כלכלי חדש שנולד מתוך הרשתות החברתיות, ושיש לו השפעה רחבה על חיינו. בהרצאה נחקור כיצד צמח הקפיטליזם החדש הזה, כיצד הוא מעצב את חיינו, ומה ניתן לעשות כדי למזער את השלכותיו השליליות על חיינו, על החברה בכללותה, ועל הדורות הבאים. המפגש נעסוק בסוגיות כלכליות מגוונות – הפרטה, דיור ציבורי, איגודי עובדים ועוד – תוך שאלת השאלה המרכזית: כיצד משפיעות סוגיות כלכליות אלו על החברה שלנו והחברה האנושית כולה.

שיעור תשיעי: 26.1.25

שם ההרצאה: ספורט ופוליטיקה

מרצה: ד"ר עדו נבו

תקציר:

במהלך המאות ה-19 וה-20 הלך וגדל מעמדו של הספורט בכלל, והספורט התחרותי בפרט, כתופעה חברתית תרבותית ופוליטית. ההון המושקע בספורט גדל בשעורים גבוהים, הנפח התקשורתי לו הוא זוכה גדל אף הוא והאירועים הספורטיביים הם מן הפופולאריים ביותר בעולם כולו. ככזה משמש הספורט כמכשיר לקידום של רעיונות שונים, וניתן לבחון דרכו תופעות חברתיות שונות, הן במישור המקומי, והן במישור הגלובלי. עם זאת, קיימת הנחה כי לספורט אין ולא צריך להיות קשר לפוליטיקה. בהרצאה ננסה להבין את מהות הקשר בין שני המושגים ולבחון האם אכן ניתן לנתק ספורט מפוליטיקה, תוך שימוש במספר דוגמאות מן הארץ ומן העולם.

שיעור עשירי: 02.02.25

**שם ההרצאה: בין עצמאים לשכירים: הפרילנסרים ומעמדם בדיני עבודה וביטחון סוציאלי
בישראל**

מרצה: ד"ר שמעון בלום

תקציר:

מעמדם המשפטי של פרילנסרים (משתתפים חופשיים) בתחומי דיני עבודה וביטחון סוציאלי שנוי במחלוקת במשפט הישראלי, ונעדר הבהרה מספקת. מצב זה עלול להביא לפגיעה בזכויותיהם ולהותירם ללא הגנה הולמת. בהרצאה נדון במבחנים לזיהוי יחסי עובד-מעסיק ונבחן את סוגיות דיני האבטלה, תוך התייחסות להיבטים המצויים והמצופים בדין. בנוסף, ננתח את גישת בתי הדין לעבודה במקרים רלוונטיים, ונעמיק בפרשות משפטיות משמעותיות, כולל הסוגייה סביב מעמדם של עובדי חברת השליחויות וולט בישראל.

שיעור 11: 09.02.25

שם ההרצאה: התיישבות וביטחון, הילכו השניים יחדיו? מחשבות בעקבות 7 באוקטובר

מרצה: פרופ' ארז צפדיה

תקציר:

אין אומה בעולם חובבת התיישבות יותר מישראל. מאז ראשית הציונות ועד עתה הקימו היהודים יותר מ-1200 יישובים חדשים – קצב חסר תקדים בעולם, בוודאי ביחס לגודל האוכלוסייה. למה אנחנו מתיישבים? משיקולי ביטחון או משיקולים אמוניים? איך זה משפיע עלינו מבחינה חברתית? איך זה קשור לשאלות של שמירת החוק? ולמה, למרות האסון ב-7 באוקטובר, ההתיישבות עדיין חשובה בעיני רבים בישראל. על השאלות הללו נדון במשותף במפגש מרתק.

שיעור 12: 16.2.25

שם ההרצאה: מי מפחד מפמיניזם?

מרצה: ד"ר סיגל נגר-רון

תקציר:

"פמיניזם", מילה שמעוררת כל כך הרבה רגשות. רבים סולדים ממנה ועם זאת 1 מתוך כל 5 נשים כיום מגדירה עצמה פמיניסטית. המאה ה-20 הייתה ללא ספק המאה בה התרחשה מהפכה פמיניסטית. בהרצאה נכיר את שורשי הפמיניזם כתנועה חברתית וצורת מחשבה. נכיר את ההישגים של התנועה ונבין גם מדוע היא מעוררת התנגדות בקרב רבים, ביניהם גם נשים רבות המתנגדות לה.

שיעור 13: 23.2.25

שם ההרצאה: עובדים בארץ זרה: מדיניות ההגירה של מדינת ישראל בעשורים האחרונים

מרצה: ד"ר יורם עידה

תקציר:

עד לשנות ה-90 של המאה הקודמת העסקת זרים היא תופעה שולית בישראל. בתחילת שנות ה-90, על רקע מחסור חמור בעובדים, בעיקר בענף הבנייה, הממשלה אפשרה מתן היתרים להעסקת עובדים זרים על בסיס זמני ותחת הסדר מגביל. מאז ועד היום מדיניות הממשלה כלפי העסקת מהגרי עבודה עוברת שינויים רבים, בעיקר על רקע עתירות לבימ"ש מצד ארגוני זכויות אדם ומשברים עולמיים ואזוריים שונים. ההרצאה תסקור את המגמות והשינויים במדיניות הממשלה במהלך העשורים האחרונים ואת השלכותיהם על זכויותיהם של מהגרי העבודה כעובדים וכבני אדם.